

Arheološko istraživanje segmenta ceste Moždenec - Sudovec na položaju Zverinjak

Drpić, Jere

Source / Izvornik: **Annales Instituti Archaeologici, 2021, XVII, 255 - 257**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:291:573847>

Rights / Prava: [Attribution 3.0 Unported](#)/[Imenovanje 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-19**

INSTITUT ZA
ARHEOLOGIJU

Repository / Repozitorij:

[RIARH - Repository of the Institute of archaeology](#)

Annales
Instituti
Archeologici

Godišnjak
Instituta za
arheologiju

XVII - 2021

UDK 902/904
ISSN: 1848 6363

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Editor's office address

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Jurjevska ulica 15
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
http://www.iarh.hr

Glavna i odgovorna urednica/Editor in chief

Katarina Botić

Tehnički urednici/Technical editors

Katarina Botić
Marko Dizdar

Uredništvo/Editorial board

Marko Dizdar, Hrvoje Kalafatić, Ana Konestra, Siniša Krznar, Andreja Kudelić, Bartul Šiljeg, Asja Tonc, Marina Ugarković, Mario Gavranović (Austrija), Boštjan Laharnar, Alenka Tomaž (Slovenija), Vesna Bikić, Perica Špehar (Srbija), Miklós Takács (Mađarska)

Izdavački savjet/Editorial committee

Juraj Belaj, Saša Kovačević, Goranka Lipovac Vrkljan, Daria Ložnjak Dizdar, Branka Migotti, Ivana Ožanić Roguljić, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Tatjana Tkalcec, Željko Tomičić, Ante Uglešić, Snježana Vrdoljak

Lektura/Language editor

Katarina Botić i autori / Katarina Botić and authors (hrvatski jezik/Croatian)

Prijevod na engleski/English translation

Kristina Deskar, Marko Maras i autori / Kristina Deskar, Marko Maras and authors

Korektura/Proofreaders

Katarina Botić

Dizajn/Design

REBER DESIGN
Umjetnička organizacija OAZA

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

©Institute of archaeology, Zagreb 2021.

Annales Instituti Archaeologici uključeni su u indeks/
Annales Instituti Archaeologici are included in the index:
Clarivate Analytics services – Emerging Sources Citation Index
SciVerse Scopus – Elsevier, Amsterdam

Izrađeno uz financijsku potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske.
Made with the financial support of the Ministry of Science and Education of the Republic of Croatia.

E-izdanja. Publikacija je dostupna u digitalnom obliku i otvorenom pristupu na <https://hrcak.srce.hr/aia>
E-edition. The publication is available in digital and open access form at <https://hrcak.srce.hr/en/aia>

Ovaj rad licenciran je pod Creative Commons Attribution By 4.0 međunarodnom licencom /
This work is licenced under a Creative Commons Attribution By 4.0 International Licence

SADRŽAJ

Prethodna priopćenja

8 **Hrvoje Kalafatić
Bartul Šiljeg
Rajna Šošić Klindžić**

Rupe u mreži naselja sve manje: Bračevci – Baščine, novootkriveni neolitički kompleks kružnih utvrđenih naselja i srednjevjekovnog sela

17 **Daria Ložnjak Dizdar
Marko Dizdar**

Istraživanja groblja kasnog brončanog doba u Dolini 2020. godine

22 **Andreja Kudelić**

Postupak izrade posuda iz kasnog brončanog doba na nalazištu Kalnik – Igrišće

33 **Antonela Barbir**

Slatkovodni školjkaši u prapovijesnim slojevima na lokalitetu Ilok – dvor knezova Iločkih

40 **Ana Đukić
Filip Franković
Tara Pivac Krpanić
Sanjin Mihelić**

Rezultati probnih arheoloških iskopavanja u Općini Lovas 2011. i 2017. godine

69 **Domagoj Perkić
Marko Dizdar
Hrvoje Potrebica
Ivan Pamić**

Prapovijesni grobovi na ravnome iz Nakovane na Pelješcu

82 **Domagoj Perkić
Marko Dizdar
Hrvoje Potrebica**

Grob s položaja Gomile u Zakotorcu na Pelješcu

104 **Asja Tonc
Ivan Radman-Livaja**

Tragovi tekstilne proizvodnje na Gradini Svete Trojice

CONTENTS

Preliminary reports

8 **Hrvoje Kalafatić
Bartul Šiljeg
Rajna Šošić Klindžić**

Filling the network gaps: Bračevci – Baščine, new Neolithic circular enclosure and medieval village

17 **Daria Ložnjak Dizdar
Marko Dizdar**

Excavations at the Late Bronze Age cemetery of Dolina in 2020

22 **Andreja Kudelić**

The process of making vessels during the Late Bronze Age at the Kalnik – Igrišće site

33 **Antonela Barbir**

Freshwater bivalve from the prehistoric layers at the site of Ilok – Dvor knezova Iločkih

40 **Ana Đukić
Filip Franković
Tara Pivac Krpanić
Sanjin Mihelić**

The results of the trial archaeological excavations in the Lovas Municipality in 2011 and 2017

69 **Domagoj Perkić
Marko Dizdar
Hrvoje Potrebica
Ivan Pamić**

Prehistoric graves on flat terrain from Nakovana on Pelješac

82 **Domagoj Perkić
Marko Dizdar
Hrvoje Potrebica**

A grave at the Gomile site in Zakotorac on Pelješac

104 **Asja Tonc
Ivan Radman-Livaja**

Traces of textile production on the Sveta Trojica hillfort

112 Lujana Paraman
Marina Ugarković

O „helenističkom“ pogrebnom nalazu s Čiova kod Trogira

112 Lujana Paraman
Marina Ugarković

On the “Hellenistic” burial find from Čiovo near Trogir

123 Ivana Ožanić Roguljić
Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić

Rimska ruralna naselja u okolici Donjeg Miholjca

123 Ivana Ožanić Roguljić
Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić

Rural Roman settlements near Donji Miholjac

133 Ivana Ožanić Roguljić
Jere Drpić
Helena Nodilo

Rimsko ruralno naselje Lug kod Bjelovara

133 Ivana Ožanić Roguljić
Jere Drpić
Helena Nodilo

Rural Roman settlement of Lug near Bjelovar

142 Ana Konestra
Goranka Lipovac Vrkljan

Privjesak s likom Harpokrata iz rimske keramičarske radionice u Crikvenici (Ad Turres, sjeverna Liburnija)

142 Ana Konestra
Goranka Lipovac Vrkljan

The Harpocrates pendant from the Roman pottery workshop in Crikvenica (Ad Turres, northern Liburnia)

152 Ana Konestra
Fabian Welc
Paula Androić-Gračanin

Lokalitet na rtu Zidine u Loparu u kontekstu obalnih rezidencijalno-gospodarskih kompleksa otoka Raba

152 Ana Konestra
Fabian Welc
Paula Androić-Gračanin

The site at the cape Zidine in Lopar in the context of coastal residential and commercial complexes of Rab Island

171 Tatjana Tkalčec

Keramičke čaše iz burga Vrbovca u Klenovcu Humskom

171 Tatjana Tkalčec

Ceramic cups from the medieval castle of Vrbovec in Klenovec Humski

185 Sebatijan Stingl
Marijana Belaj

Religijska medaljica pronađena u grobu 253 u Gori kraj Petrinje

185 Sebatijan Stingl
Marijana Belaj

The religious medal found in grave 253 at Gora near Petrinja

Pregledni radovi

193 **Snježana Vrdoljak**

Uljevne kape (Gusszäpfen) i značaj ostave Brodski Varoš (Slavonski Brod)

204 **Asja Tonc
Marko Dizdar
Slavica Filipović**

Metalni nalazi s nalazišta Osijek – Vojarna, Učiteljski fakultet kao tragovi vojne prisutnosti

212 **Eduard Visković
Marina Ugarković**

Zaštitna arheološka istraživanja „kuće Škoko“ u Starom Gradu na otoku Hvaru

221 **Juraj Belaj
Sebastijan Stingl
Valerija Gligora**

O arheološkim istraživanjima ivanovačke kapele na lokalitetu Pakrac – Stari grad 2020. godine

228 **Juraj Belaj
Željko Krnčević**

O arheološkim istraživanjima lokaliteta Mukoš kraj Goriša 2020. godine

Stručni radovi

239 **Tea Kokotović**

Rezultati antropološke analize ljudskih koštanih ostataka s lokaliteta Mukoš kraj Goriša iz 2020. godine

247 **Mislav Fileš
Deniver Vukelić**

Oživljena povijest i komunikacija arheologije s javnošću

Review papers

193 **Snježana Vrdoljak**

Casting jets (Gusszäpfen) and the importance of the Brodski Varoš hoard (Slavonski Brod)

204 **Asja Tonc
Marko Dizdar
Slavica Filipović**

The metal finds from the site of Osijek – Barracks, Faculty of Education as traces of military presence

212 **Eduard Visković
Marina Ugarković**

Rescue excavation of “the Škoko house” in Stari Grad on Hvar island

221 **Juraj Belaj
Sebastijan Stingl
Valerija Gligora**

On the archaeological excavations of the chapel of the Knights Hospitaller at the site of Pakrac – Stari Grad in 2020

228 **Juraj Belaj
Željko Krnčević**

On the archaeological excavation of the site of Mukoš near Goriš in 2020

Professional papers

239 **Tea Kokotović**

Results of the anthropological analysis of the osteological material from 2020 excavations of Mukoš site near Goriš

247 **Mislav Fileš
Deniver Vukelić**

Living history and the communication of archaeology with the public

Kratki izvještaji

255 Jere Drpić

Arheološko istraživanje segmenta ceste Moždenec – Sudovec na položaju Zverinjak

258 Ivana Ožanić Roguljić
Mislav Fileš

Living Danube Limes; projekt dunavskog transnacionalnoga programa EU

Ostala znanstvena djelatnost Instituta za arheologiju

Asja Tonc
Kristina Turkalj

260-268

Short reports

255 Jere Drpić

Archaeological excavation of a segment of Moždenec – Sudovec road at the site of Zverinjak

258 Ivana Ožanić Roguljić
Mislav Fileš

Living Danube Limes; EU Danube Transnational Programme

Additional scientific activity of the Institute

Asja Tonc
Kristina Turkalj

260-268

Karta nalazišta

Map of sites

1. Ilok – dvor knezova Iločkih	12. Zvjerinjak
2. Općina Lovas	13. Klenovec Humski – Plemićki grad Vrbovec
3. Osijek – Vojarna, Učiteljski fakultet	14. Crikvenica – Ad Turres
4. Bračevci – Baščine	15. Lopar – rt Zidine
5. Donji Miholjac	16. Gradina Sveta Trojica
6. Brodski Varoš	17. Goriš – Mukoš
7. Dolina	18. Čiovo
8. Pakrac – Stari grad	19. Hvar – Stari Grad
9. Petrinja – Gora	20. Pelješac – Nakovana
10. Bjelovar – Lug	21. Pelješac – Zakotorac
11. Kalnik – Igrišće	

Arheološko istraživanje segmenta ceste Moždeneć – Sudovec na položaju Zverinjak

Archaeological excavation of a segment of Moždeneć – Sudovec road at the site of Zverinjak

Kratki izvještaj
Short report

JERE DRPIĆ
Institut za arheologiju
Jurjevska ulica 15
HR-10000 Zagreb
jdrpic@iarh.hr

U sklopu aktivnosti projekta LRR¹ Instituta za arheologiju, provedena su manja sondažna arheološka iskopavanja na dosad neistraženom segmentu kamene ceste na lokalitetu Zverinjak, poznatom iz literature kao rimska cesta, koja se nalazi između sela Moždeneć i Sudovec, prirodnom prijevoju na zapadnoj strani brda Kalnik, te je tom prigodom otkriven dobro sačuvan segment kamenog popločanja ceste.

Ključne riječi: gorje Kalnik, Zverinjak, rimska cesta, kameno popločanje, brdski prijevoj

As part of the activities of the LRR project of the Institute of Archaeology, small archaeological excavations were carried out on the so-far unexplored segment of a stone road at the site of Zverinjak, known from the literature as a Roman road, located between the villages of Moždeneć and Sudovec, a natural pass on the western side of Kalnik mountain. A well-preserved segment of the stone paving of the road was discovered.

Key words: Kalnik mountain, Zverinjak, Roman road, stone-paved road, mountain pass

Krajem listopada i početkom studenoga 2020. godine, kao dio aktivnosti projekta „Život na rimskoj cesti“ poduzeta su manja sondažna arheološka iskopavanja na lokalitetu poznatom iz literature kao rimska cesta na položaju Zverinjak (Fulir 1969: 389; Milotić 2010: 340), koja se nalazi na zapadnom prijevoju preko Kalnika, jugoistočno od Varaždinskih Toplica (karta 1). Makadamska cesta prolazila je ovim prijevojem sve do 2000-tih, kada se asfaltira i trasira nova cesta koja prati trasu stare ceste, od sela Moždeneć prema Sudovcu. Najbolje sačuvani segmenti stare ceste tada su izdvojeni od trase i djelomično prezentirani (južni segment). Međutim, tom prigodom nikakva arheološka istraživanja nisu provedena. Dosadašnja istraživanja bazirala su se samo na intepretaciji dobro sačuvanih vidljivih ostataka koji su upućivali na rimski način gradnje. Cilj ovog manjeg arheološkog sondiranja bio je stoga dobiti arheološku podloga za eventualnu rimsku dataciju ove ceste. Fokus istraživanja bio je na sjever-

nom segmentu, uz rub današnje moderne ceste. Istražena je plitka sonda veličine 80 m² te je utvrđeno da je cesta prekrivena slojem dobro utabanog recentnog sloja šljunka. Nakon uklanjanja tog sloja na prosječnoj dubini od 10 cm otkriveno je dobro očuvano popločanje ceste, s gusto posloženim zaravnjenim kamenjem u suhozidnoj tehnici. Istraživanja na južnoj strani ceste su otkrila pravilno posloženo rubno kamenje u dužini od 6 m, koje je malo većih dimenzija od ostalog popločanja ceste. Da bi se bolje definirao sjeverni rub popločanja ceste i našao sjeverni jarak za odvodnju, sonda je proširena te su napravljena tri sondažna rova. Jedan rov je napravljen u sjeverozapadnom kutu sonde, drugi uz sjeverni rub centralnog dijela sonde, a treći rov postavljen je u jugoistočnom dijelu sonde, poprečno, da bi se dobio uvid u eventualni južni i sjeverni jarak, tj., odvodne kanale uz cestu. Kanali su bili ukopani u pjeskovitu zdravicu te su u njima pri samom dnu nađeni komadi najlona i gume, bez ikakvih drugih nalaza. Prilikom iskopa na južnom dijelu ceste, nakon uklanjanja tvrdo nabitog šljunka, primjećeno je da cesta ima nagli pad prema južnom kanalu te je na tom dijelu južni rub ceste postao nepravilan, tj. nedefiniran. Čini se

¹ Projekt punog naziva *Život na rimskoj cesti: komunikacije, trgovina i identiteti u Hrvatskoj od 1. do 8. st. LRR* (UIP-05-2017-9768), financiran je od strane Hrvatske zaklade za znanost. Voditeljica projekta je dr. sc. Ivana Ožanić Roguljić.

Karta 1 Položaj lokaliteta ceste na Zverinjaku u odnosu na poznate antičke lokalitete u široj okolici (izvor: Geoportal DGU i Digital Atlas of the Roman Empire, DARE; izradio: J. Drpić)

Map 1 Position of the site of the road at Zverinjak relative to known sites from antiquity in a wider area (source: Geoportal DGU and Digital Atlas of the Roman Empire, DARE; made by: J. Drpić)

da je na tom mjestu došlo do nekakve erozije te je cesta bila popravljena naknadnim nasipavanjem više slojeva šljunka. Također, slično ovome ni uz sjeverni rub ceste nije otkrivena pravilna rubna linija, uz iznimku u naj-zapadnijem dijelu sonde. Utvrđeno je da je sjeverni rub (SJ03) kamenog popločanja ceste, u linearnom pružanju istok – zapad bio nasut slojem zemlje s manjim oblucima (SJ 10), koji se prema sjeveru gubi, da bi ga zamijenio sloj (SJ 11) nasip manjeg kamenja, sličan SJ 03, ali ma-

nje kompaktan. Kameno popločanje ceste je istraženo u ukupnoj dužini od 20 m, smjera pružanja istok – zapad, s prosječnom širinom od 3 m, a ako ubrojimo i proširenje ceste prema sjeveru onda iznosi prosječno 4,5 m (sl. 1). Prilikom ovih istraživanja nisu pronađeni nikakvi sitni nalazi koji bi upućivali na antičku dataciju ove ceste. Također, prilikom temeljitog čišćenja popločanja ceste, nisu uočeni kolotrazi (spurile), stoga zasada ne možemo potvrditi da se radi o rimskoj cesti.

Sl. 1 Fotografija segmenta popločanja otkrivene ceste (snimio: J. Drpić)

Fig. 1 Photo of a segment of the discovered stone-paved road (photo by: J. Drpić)

INTERNETSKI IZVORI / INTERNET SOURCES

Geoportal DGU – <https://geoportal.dgu.hr/>
Digital Atlas of the Roman Empire, DARE – <https://dh.gu.se/dare/>

LITERATURA / BIBLIOGRAPHY

- Fulir, M. 1969, Topografska istraživanja rimskih cesta na varaždinskom i međimurskom području, *Razprave Slovenske akademije znanosti in umetnosti*, Vol. VI, 365–431.
- Milotić, I. 2010, *Rimska cestovna baština na tlu Hrvatske*, Hrvatsko društvo za ceste – VIA VITA, Zagreb.

Summary

During the archaeological research conducted at the end of October and the beginning of November 2020, the northern segment of stone roads was explored, at the position of Zverinjak, between the villages of Moždenec and Sudovec, on the western road pass over Kalnik mountain. Due to the method of construction, this road is mentioned in the literature as a Roman road, which has not been directly confirmed by archaeological research, and this research intended to verify it. An area of about 80 m² was investigated. A well-preserved stone paving of the road made of irregular stones, 20 m long and 3 m wide, was discovered. Drainage channels of the older road were also found. At this moment, it is not possible to confirm that this is a Roman road because apart from a well-constructed stone-paved road, no small finds or wheel tracks that would indicate the ancient origin of this road were found.

